

agrupació excursionista talaia

FEDERATS A:

federación catalana de montaña
federación catalana de esquí
comité de exploraciones subterráneas de cataluña
asociación española de camping y caravana

CARRER ANSELM CLAVE, 3 - TELEFON 893 12 57 - VILANOVA I LA GELTRU

CIRCULAR PER ALS SOCIS

JULIOL 1972

Apunts de hidrologia del Garraf (XI)

Pous del terme d'Olivella

Olivella, igualment com Olesa de Bonesvalls, és un municipi de la nostra comarca endinsat cap al massís de Garraf, fet que ha condicionat un aprofitament de l'aigua a extrems obsessionants. Les fonts ja descrites, basses per a abeurar-hi el bestiar i cisternes per a recollir l'aigua de pluja, encara avui dia, malgrat la descurança actual, mostren els indicis d'un afany portat a terme per uns homes que lluitaven per a sobreviure en unes terres de rendiment precari i que finalment acabaren per abandonar. La majoria de pous tenen un nom propi, cosa que demostra la importància que els donaven els seus usuaris. En alguns d'aquests llocs avui dia hi han estat plantades urbanitzacions, les quals havien d'abastir-se utilitzant camions-tanc i construint conduccions des del terme de Ribes.

Farem una breu ressenya dels pous més coneguts.

Pou de Font Trobada

Mirant un mapa d'Olivella veurem que dos turons bessons de 311 m. d'altura, situats entre la Riera d'Olesa i la masia dels Pelagons, porta un el nom de Puig de Roca Foradada i l'altre el de Puig de Font Trobada. Els turons són fita de terme entre Olivella i Avinyonet. En documents del segle XVIII en els quals es descriu la rodalia d'Olivella s'esmenta, com afrontació del terme, en el sector al qual fem referència, la Font de Simó.

Interrogant els habitants del Mas dels Pelagons, Can Suriol i poble d'Olivella no poguérem aclarir on podia trobar-se aquesta Font de Simó o Trobada, ja que avui dia és completament desconeguda. Un document de l'any 1780, procedent de l'Arxiu de Can Suriol, ens solucionà l'enigma, a l'any esmentat foren posats mollons delimitant propietats

al Fondo dels Pelagons. Hi veiem esmentades la Roca Lledó, la Riera d'Ordal (o dels Còdols) i el Torrent de davant els Pelagons que puja fins al Puig Voltor (avui de Roca Foradada), i diu que seran posades «fita y contra fita que la una declara per lo fondo aball l'altra y declara dret al pou que antes era font o se anomenaba font pero ara es pou». Queda així ben clar que l'antiga Font de Simó o Trobada és l'actual pou situat al Fondo dels Pelagons.

Pou del Raurell

Possiblement un cas similar a l'anterior devia donar-se en terres de la finca del Raurell, ja que un document de l'Arxiu de Can Pau Olivella, datat el 1847, esmenta la «xarmada de la Font del Raurell», surgència ignorada avui dia i que pot correspondre al Pou del Raurell situat a la fondalada que devalla des d'aquella masia fins al Fondo de Querol.

El Pou de la Vinya

Aquest pou donà nom a la masia (avui dia granja avícola) que es troba en el collet immediat, en direcció N. del pou, i també a la fondalada en la riba esquerra de la qual està situat. Es molt conegut per l'abundància i qualitat de la seva aigua. Està vorejat d'arbres fruiters, especialment pomeres. En el passat segle solament hi havia vinya (encara n'hi queda) i d'aquesta circumstància agafà el nom.

Pou de Can Montaner

En el segle passat s'esmenta el Pou del Pèlag situat prop de les Penyes del Nevà. Possiblement que es tracta del pou avui conegut amb el nom de Can Montaner, per trobar-se prop d'aquesta masia i al costat del bosquet immediat al gran retonc que descriu la Riera d'Olesa en aquell punt. Segurament capta les aigües subterrànies d'aquesta riera. Per trobar-se en lloc relativament accessible hi acudeixen molts dels estadants ocasionals d'Olivella a omplir-hi les garrafes.

El Pou Tancat

Situat en la fondalada a la qual

dóna nom i al mig d'una vinya que queda al peu del turó de Vilasec. No té brocal i està cobert amb tapa. Aquest és l'origen de la seva denominació.

Pou de Baix

Darrera de Can Pau Olivella, en el Fondo de la Carrerada, hi ha aquest pou que per la seva proximitat al poble d'Olivella és molt conegut per a provehir-se de líquid.

Pou de l'Alzina

Sota el poble d'Olivella i a la part oposada del Fondo de Can Martí, al costat de l'alzina que li dóna nom hi ha aquest pou amb l'aigua del qual, convenientment elevada i canalitzada, hi ha el projecte d'assortir el poble.

Altres pous

El del Mas d'en Mestre és un pousorgència situat en el fondal que hi ha entre aquell mas i Can Carreres. Assorteix la urbanització i piscina que fa pocs anys han construït en aquell sector.

El de Can Ramonet, prop d'aquella masia del sector de Jafra, i al costat del llit del Fondo de les Llenties.

El Pou del Torrent està situat al llit del Torrent de les Carreteres, entre el pont de la carretera de Ribes a Olivella i la riera d'aquest darrer poble.

El pou de Can Grau fa relativament pocs anys que fou obert, amb resultat positiu. Prop d'aquesta masia, en el Fondo de la Sínia hi ha un altre pou, i un tercer es troba en el lloc que hi ha entre la masia i el fondal de la Costa de Puigferrer.

El pou de Les Piques està situat prop de la font del mateix nom. Es utilitzat per proveir la Plana Novella.

El pou de Liona està tocant a aquell grup de cases. Junt a les respectives masies coneixem els pous de Can Macià, dels Masets, del Mas de Monombra, de Can Milà i de Can Suriol. En aquest darrer lloc, a la part oposada de la Riera i en el Fondo de la Bassa, hi ha també un pou.

Joan VIRELLA

CLASIFICACIO TROFEU CONSTANCIA 1971-1972

Secció Muntanya

Categoria Masculina:

1.º	Lluís Carrasco	154 punts
2.º	Angel Vedo	147 »
3.º	Joan Chaparro	139 »

Categoria Femenina:

1.º	Marisa Camprubí	36 punts
2.º	Tesesa Marcer	31 »
3.º	Núria Casquete	24 »

Categoria Infantil:

1.º	Xavier Lozada	30 punts
2.º	Pere Subirats	25 »
3.º	Xavier Escuin	15 »

Secció Espeleològica

1.º	Lluís Carrasco	105 punts
2.º	Xavier Conesa	80 »
3.º	Jordi Ráfols	54 »

Dia 3 de Setembre de 1972

**Excursió amb autocar
a**

**BANYOLES, BESALU, OLOT,
SANTA PAU i GIRONA**

Per mes informació al local social

EXCURSIO AL SOLSONES I A CARDONA

El dia 11 de juny, aprofitant la celebració de la Festa de la Canço de Muntanya, es programà una excursió turística amb autocar. Els assistents tingueren ocasió de veure actuar els Trabucaires de Solsona que els reberen amb una sorollosa salutació. Després de visitar la població o assistir a la missa cantada per les corals excursionistes, es continuà fins a Sant Llorenç de Morunys per una carretera que, ascendint a gran altura, serpenteja per entre les grans masses de conglomerat de tipus montserratí de la Serra d'Encies. El dia no era gaire bo i una de les esporàdiques pluges que caigueren en el curs de la jornada impedí una perfecta visita al poblet situat als peus de la Serra del Port del Comte, serralada en la qual es veien força pales de neu.

Després de dinar en aquest poblet de muntanya s'efectuà el viatge de retorn, fent una parada a Cardona per tal de visitar el castell.

ZONA MINERA DE LA LLACUNA

Quan l'any 1968 celebràrem la XII Cursa Social en el trajecte entre la Llacuna i Sant Martí de Tous, poguérem observar en la serra que hi ha entre les Vilates i Sant Romà les boques d'algunes mines fora de servei. Ens digueren la gent del país que havien estat tancades a causa del baix rendiment. Sembla que és en la mateixa zona, entre les províncies de Barcelona i Tarragona, on l'Estat ha acordat establir a favor seu una reserva provisional per a la investigació de tota mena de substàncies minerals, excepte hidrocarburs, en una àrea de 43.600 hectàrees

en un sector que es denominarà «La Llacuna».

GOSSOS SALVATGES

Amb l'excusa dels mals que poden ocasionar, uns homes es dediquen a exterminar una colla de selvatgines com guineus, fures, toixons i fins i tot porcs i galls salvatges, i per altra part uns altres homes amb despreocupació similar abandonen irresponsablement llurs gossos, els quals per poder subsistir s'agrupen en ramats i retornen al primitiu origen salvatge. Algún d'aquests ramats, poc nodrit per cert, ha estat vist als contorns del Coll d'en Ferran i de Moja, alimentant-se de les escombraries de Vilanova i Vilafranca respectivament.

Més greu és la notícia de l'agressiu ramat que pillardeja pels voltants de Vallirana i muntanyes de l'Ordal, i del qual la premsa ha informat darrerament sobre els estralls que feren en una eixoll de porcs. No és exagerat suposar que unes bèsties en aquest estat de desesperació són un veritable perill per als excursionistes que visitin aquell sector.

NOTICIES DE LA PLETA

En una recent excursió al massís de Garraf veiérem que al costat de la destruïda masia de La Pleta hi havia un membre de la Creu Roja de guàrdia. Ens informà que ja fa algun temps està establert en els dies festius aquest servei per a l'ajuda dels excursionistes i practicants de l'espeleologia que visiten el massís. Hi ha el projecte que amb l'ajuda de la Diputació Provincial i la Federació Catalana de Muntanyisme es conservi i millori la pista d'accès per Vallbona i la reconstrucció, almenys parcial, de la masia de La Pleta ha-

ciari

bilitant-la com a refugi i infermeria d'urgència, cosa a la qual els propietaris han donat l'aprovació.

INDUSTRIALITZACIO DE CANYELLES

La veïna població de Canyelles està perdent el seu caràcter exclusivament agrícola. Primer fou la fàbrica de coets i articles de pirotècnia i actualment s'està aixecant una nau industrial per a l'elaboració de lleixiu. La indústria gastronòmica s'ha vist també incrementada amb l'obertura d'un nou establiment al barri del Pontatge, dedicat especialment a la cuina popular catalana.

Celebrem aquestes notícies pel fet que suposen de donar llocs de treball, especialment a l'estament femení, i evitar el despoblament de les localitats rurals de la comarca.

II CICLE D'EXCURSIONS PER A INFANTS

El dia 28 de maig s'efectuà una excursió al castell de Font-rubí i contorns. L'autocar deixà els menuts excursionistes al costat del caseriu de les Cases Noves de la Mata, ascendint des d'aquell lloc per un dreccer corriol fins al llogaret de Font-rubí, antic centre del terme i avui dia quasi deshabitat. S'esmorzà al costat de la casa Rectoral, convertida actualment en residència estiuenca de les colònies infantils. Des de les ruïnes del castellot situat a 795 m. d'altura pot contemplar-se un extens panorama del Penedès i la quitxalla disfrutà de valent brincant per entre les velles parets i posant-se dins la malmesa torre de l'homeatge.

Després anaren a dinar a la Font de Llinars, tot passant pel costat de les Boques Calentes, curiosa esquer-

da geològica on acostat l'orella en un dels seus forats se sent el fort brugit d'un saltant o forta corrent d'aigua subterrània. Un cop dinats i dedicats novament a l'esplai, els menuts iniciaren el viatge de retorn, fent una parada a Sant Martí Sarroca per tal de visitar el temple romànic i el reconstruït castell.

Participaren en l'excursió 53 infants i 8 acompanyants.

Com a acte de clausura d'aquest segon Cicle, els dies 17 i 18 de juny s'efectuà el Campament Infantil. En aquesta ocasió el lloc escollit fou el Bosc dels Graus, situat en terme de Font-rubí i tocant quasi al poble de Viloví del Penedès. Es programà un dens projecte d'activitats que anaven des d'un simbòlic foc de camp, a la vesprada, fins a la gimkama i jocs infantils de trencar l'olla i curses de diverses modalitats, amenitzant-ho amb un bany als gorgs de la riereta que travessa aquell bell paratge. Hi participaren 76 infants i 14 acompanyants, amb un total de 16 tendes.

TROBALLA ARQUEOLOGICA

En el curs del Campament esmentat, un grup de noiets localitzà un lloc proper a la masia d'els Graus on hi havia gran quantitat de fragments de sílex. Convenientment examinats hi ha molta possibilitat d'afirmar que es tracta d'un taller lític a l'aire lliure on eren fabricats els instruments de tall utilitzats pels primitius penedesencs. Troballes similars han estat fetes en el mateix terme i zones properes. La majoria de material recollit eren pedres sense treballar. Seguien una bona quantitat de peces a mig treballar, possiblement de rebuig, i més escassos alguns fragments perfectament útils, amb retocs i ben identificables.

El fondo de Griffi

Quan parlem del **Griffi** sempre ens referim a la fàbrica de ciment blanc que hi ha a la part alta de Vilanova, al costat de la carretera de Vilafranca. El nom de **Griffi** no és cap anagrama o abreviatura com ho són la FISA, la IMSA i d'altres societats anònimes industrials de la nostra ciutat les quals no porten el cognom de determinada persona, com són «el Pirelli» i «cal Marquès». El mot **Griffi** té el seu origen en un topònim o nom de lloc del nostre terme municipal, el **Fondo del Griffi**.

El **Fondo del Griffi** és una de les branques que forma el Torrent de la Pastera prop del Mas de l'Artís, procedeix del Corral nou i el Mas de la Fam i el veiem registrat per primera vegada en el mapa geològic del canonge Almera, editat l'any 1897. Com que el propietari de l'esmentat Mas de l'Artís fou un dels fundadors de la fàbrica de ciment, la va denominar «Materiales Hidráulicos **Griffi**, S. A. » consagrant l'any 1923 un nom molt conegut a casa seva en una naixent indústria vilanovina.

Però de fet, sembla que l'actual topònim **Fondo de Griffi** no s'escribia ben bé d'aquesta manera, que segons consta en uns documents del Mas trader de Cubelles, durant el segle XVII se l'anomenava **Torrent de Grifa**. Datades el 25 d'abril de 1629 són les afrontacions de la Quadra de Rocacrespa, on llegim: «á cirtío terminatur cum Colle de la Fita atermini de Castellet, et deinde ascendit in Podium Tallita, et deinde vadit Serra Serra, iterum terminando cum dicto Termino de Castellet usque ad Locum nominatum **lo Torrent de Grifa**, et deinde accipiendo Viam Mansi Ricat ad Villamfranchum, et vadit recta Via, terminando semper cum Quadra de Enveja (Sant Joan), et etiam cum honoribus Vidue Totasaus, qui vadit á Creixell». Sem-

blants són les afrontacions del 21 de febrer de 1667: «usque ad locum nominatum **lo torrent de Grifa**, et deinde accipiendo viam Mansi Ricart, ad Villafrancam, et vadit recta via, terminando semper cum Quadra de Enveja, et etiam cum honore vidue Totasaus qui vadit é Crexell». Tot això ho podem entendre més bé en una traducció feta el segle XVIII: «y afronta á tremuntana ab lo Coll de la Fita terme de Castellet, y de aqui munta al Putg de la Tallada, y de aqui tira Serra, á Serra afrontant altra volta ab lo terme de Castellet fins lo lloch nomenat **lo Torrent de Grifa** (noteu que hi ha una i de més), y de aquí prenent lo Camí del Mas Ricart á Vilafranca y va tirant tot Camí afrontant tos temps en dit vent en la Quadra de Enveja, y ab los honors de la Vidua Totesaus qui va á Crexell».

Què vol dir **Grifa** o **Grifi**? Es molt possible que no tingui cap lligam amb la popular droga que cada dos per tres ens parla el diari. El diccionari explica que **grifarse** és igual a **grillar-se** i que un **grifó** o **grífol** és un brot, o un lluc; més ben dit, el brot nou que treu una planta. En Pey («Diccionari de sinònims») escriu que **grifó** és similar a grill i això coincideix amb el que diu F. de B. Moll («Els llinatges catalans») quan especifica que **Grifoll** o **Grifull** és un mot que significa «sarmen estèril» i «lluc de ceba o de tubèrcul», afegint que **Grífol** o **Grifols** vé del substantiu **grífol**, rebrot. Almerich («Els cognoms catalans»), publicà que **Grifé** o **Grifer** era l'home que feia dansar en les processons del Corpus, el **grif** o **griu**, animal fabulós, meitat àliga, meitat lleó; i per altre cantó afegeix que **Grifell** és la punta de les forques i altres instruments per llaurar la terra i també diu, com el **grifoll**, de les parts se-

parades per membranes, de certs fruits, com la taronja.

Més concloent és el professor Coromines («Estudis de toponímia catalana»). Escriu: «**Grifa, Guifra, Griffa, Griffe i Grífol** són grafies antigues del nom propi **Guifre**, d'origen germànic, concretament gòtic. Els historiadors Tomic (1438) i Turrell (1476) escriuen constantment **Grifa Pelós** o **Griffa**, amb **a**, però les «Constitucions i altres drets de Catalunya» de 1704, escriuen **Guifre, Griffe** o **Grifo Pelos...** Com a nom de lloc el tenim conservat avui en el Penedès i en el Lluenguadoc, pronunciat amb **i** accentuada. **Griffe** és un cognom ben conegut en el Rosselló i una forma lleument alterada **Gifre** és molt corrent en el Gironès i a l'Alt i Baix Empordà». Segons el mateix Coromines, resulta que prop de Sant Pere de Ribes hi ha una partida rural dita la **Coma d'En**

Grifa i que aquest nom ja apareix amb aquesta grafia en capbreus de 1588, 1624 i 1726, dels quals en té còpia. Noteu que aquest topònim **Grifa** de Ribes (els capbreus del qual hem de confessar que no en teníem notícia) és exactament igual al **Grifa** de Vilanova que vam trobar en els papers del Mas Trader, amb la diferència de que a Ribes va precedit del tractament **En** el qual, per si sol ja ens diu que es tracta d'un antropònim, o més entenedor, que és un nom propi de persona.

Tal com hem vist, la transformació de **Grifa** en **Grifia** i **Grifi** s'efectuà durant el segle XVIII, consolidant-se l'última grafia a darrers del segle passat.

En quant al ciment **Griffi**, avui és conegut arreu d'Espanya. Que sigui per molts anys.

V. CARBONELL i VIRELLA

PREMI MILLOR MARXADOR 1971-1972

TROFEU JOSEP A. RION

Masculí: 1.º JOAN FERRER - Femení: 1.ª M.ª ASSUMPTA BAIG

16, 17 i 18 de Juliol

Participació al
XIV Rally
d'Alta Muntanya

A.E. TALAIA

**BIBLIOTECA
ARXIU**

TALLER DE RELLOTGERIA

J. SIVILL

CARRER CANTERS, 1 - TELEFON 893 09 56

SECCIO NAUTICA TIPLAY

Creuer Canaries, 23 - Tel. 893 29 98 - Vilanova i la Geltrú

ESCOLA SKI

COMPRA VENDA D'EMBARCACIONS

DISTRIBUÏDOR DUCATI

SECCIO AGRICOLA TIPLAY

Sant Josep, 10 - Tel. 893 30 89 - Vilanova i la Geltrú

**Taller reparació de motos,
venda de maquinària agrícola,
reparació de maquinària agrícola**

President: Josep Blanes - Direc. Circular: Xavier Capdet - Secretària: Montserrat Barti